

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in selja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice 14. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Oče Radecky.

Na Dunaji je bila v nedeljo velika slovesnost ter so svitli cesar o njej razkrili spomenik maršala Radeckija. To bi se bilo že sicer lani dne 18. oktobra zgodilo, iz raznih vzrokov se je pa bilo preložilo na zadnjo nedeljo, ko je bila 38. obletnica poroke Nj. veličanstev, cesarja Franca Jožefa in cesarice Elizabete. Imeli so torej dvoje rečij, dvoje spominov za domoljubno veselje. Naj se vdeležijo tudi naši bralci tega veselja, podamo jim v naslednjih vrstah popis slovesnosti, se vé, da le v kratkih črtah.

Slovesnost se je vršila opoldne, toda že od jutra je mrgolelo ljudij v obližji novega spomenika, ki stoji pred poslopjem ministra za državno vojno. Okoli 9. uri pa je prišlo že vojaštvo in veteranci; teh je prišlo nad 15.000 in med temi je bilo še 1400 taci, ki so služili in se bojevali pod Radeckim. Predno so se vojaki razvrstili ter se razpostavili na mesta, ki so se bila za-nje odločila, prihajala je visoka gospoda tako, da je bilo par minut pred 12. uro že vse v redu. Navzoči so bili skoraj vsi udje cesarske hiše, vsi knezi, kar jih biva na Dunaji, vojaški in drugi državni dostojanstveniki iz vse države, tudi ogerski Szápáry, Szögyeny, Josipović. Veteranci so bili »za špalir« na potu, koder se je svitli cesar vozil, pri spomeniku pa je bila častna straža polka huzarjev, ki nosi ime Radecky.

Okoli šotora, ki je bil za svitlega cesarja, so bili zbrani ministri, avstrijski in ogerski generali, kar jih je na Dunaji, zastopniki drž. zbora, več cesarskih namestnikov. Malo pred 12. uro zasliši se glas rogov, znamenje, da se cesar bliža in ne dolgo, pa je Nj. veličanstvo že pri spomeniku. V tem, ko svitli cesar poda roko maršalu Albrehtu, stopi v šotor ter pozdravi v njem člane cesarske hiše in drugo plemenito gospodo. Sedaj pa nagovori Nj. veličanstvo nadvojvoda Albreht tako-le: Vaše cesarsko in kraljevsko, apostolsko veličanstvo, naj-

milostljivi gospod! Po smrti nepozabnega maršala grofa Radecky je bila splošnja želja, posebno onih, ki so stali pod njim kedaj v vojski, naj se mu postavi spomenik na Dunaji. Neugodni, nemirni časi so bili krivi, da se jim želja ni takoj izpolnila; med tem pa so postali redki vojaki Radecky-ja. Vsled tega sta dela se lotila z vso resnobo se le pred šestimi leti general knez Taxis in fem. baron Schönfeld. Odbor, poklican od mene, naj izvrši delo, lotil se je nevtégoma dela. Vaše veličanstvo je dovolilo premilostno, da se postavi spomenik samo iz prostovoljnih darov; s tem pa ste dali vsem svojim zvestim podložnikom priliko, naj pokažejo svoja domoljubna čustva v slogi, kakor bratje.

Iz vseh pokrajin širne države so dohajali darovi od bogatih in revnih, starih in mladih, vojakov in občin tako, da je bilo v malih mesecih denarja dovolje za vse stroške. Zastop mesta Dunaj pa je dal vrhu lepega daru še na izbiri prostor za spomenik. Naglasim pa se posebej vspesno delovanje ožjega odbora, v katerem je član gospodske hiše v drž. zboru, Dumba delal nevtrudno v upravnem in denarnem oziru, mojster Zumbusch pa se je lotil z vso ljubeznijo dela.

Spomenik zvestega služabnika peterih vladarjev, junaka in rodoljuba, očeta svojih vojakov, serega zmagovalca v odločivnih bitkah, ta je torej dovršen ter je ob enem spomenik hvaležnosti in požrtvovalnosti narodov, kar jih združuje Vaše žezlo. Radeckyja spomenik naj spominja vsacega, da je previdnost božja v 600 letih naklonila vedno, v najhujših stiskah, može rešivnih dejanj, ki so vodili hrabre in zveste armade do zmage, dočim je domoljubje narodov darovalo največje žrtve. Bog obvaruj tudi v prihodnje vladarsko hišo in nje avstro-ogersko monarhijo! Bog ohrani Vaše veličanstvo do skrajne meje človeškega življenja!

Nadvojvodi je odgovoril svitli cesar jako milostno, kazoč na to, česar nas spominja spomenik iz bron ter je velel, naj pade zavesa izpred njega. Ko se je to zgo-

dilo, med gromenjem topov, izroči svitli cesar spomenik v varstvo mesta in vojni škof, dr. Belopotocky ga blagoslovi. Sedaj si da svitli cesar predstaviti može, ki so imeli spomenik v delu in izreče jim svojo pohvalo. Ko se izvrši slavnost, ogleda si svitli cesar še posebej one veterane, ki so služili v letih 1848 in 1849 v Italiji, pod maršalom Radecky in vse vojaštvo gre mimo Nj. veličanstva, veterani pa mimo spomenika (je do trga Sv. Štefana, kjer so stopili iz vrste. Da so bili veteranci stari vojaki, ves čas najbolj »na ogled«, ni treba, da se dostavimo, ali med njimi je bilo tudi več slov. mož. svoje dni hrabrih junakov, sedaj pa onemoglih starčkov.

Cerkvene zadeve.

Zidanje nove cerkve v Mariboru.

V torek, dne 19. aprila 1892 je bila v knezoškofijski palači prva seja odbornikov zaradi zidanja cerkve Matere Milosti v Mariboru. Prevzvišeni knezoškof so predsedovali. Odborniki so p. n. gg.: Ferk Feliks, magister in hišni posestnik, Heric Kalist o., predmestni župnik, Nagy Alexander, mestni župan, Leonhard Albert dr., c. kr. okrajni zdravnik, Pfrimer Julij, ravnatelj Mariborske hranilnice, Rottmann Jožef, hišni posestnik, Scherbaum Franciška, veleobrtijska gospa Scherbaum-ova. Milodari za novo cerkvo so tako narasli, da je po misli slavnega odbora za začetku temelj položen. Kakor hitro pride dotično oblastnijsko privoljenje iz Gradca, bode se kmalo začelo. Ker pa mislimo to bogoljubno delo ne samo začeti, ampak tudi dokončati, potrebujemo še velike denarne pomoči. Opozorimo vnovič na družbo za zidanje cerkve in prosimo, da bi se jih prav obilo pridružilo. Družbeniki plačajo samo 5 krajcarjev na mesec in se potem udeležijo velikih duhovnih dobrot in gotovo tudi posebne pomoči, milosti in tolažbe Matere Milosti v Mariboru. Kdor ne verjame, naj poskusi!

Luterstvo pa kapucini na Štajarskem

(Konec.)

Nov kapucinski samostan, katerega je sv. Lovrencij Brindiski na prošnjo našega vojvoda Ferdinanda II. ustanovil v Gradcu pri sv. Antonu Pad.; bil je podoben bojnemu drevesu, ki vsako leto novo krono nastavi. Po mestih, kjer so se poprej lutroveci najhujše šopirili, zidali so sedaj verni katoličani z radovoljnimi doneski oo. kapucinom njezne cerkve in prostorne samostane. Tako je že leta 1608 nastal nov kapucinski samostan na Pruhi (Bruck) ob Muri, od l. 1611—15 stavili so Celjani č. oo. kapucinom v znožji Šniklavškega hriba prijeten kloster s primerno cerkvo na čast sv. Ceciliji, drugo leto (1612) pozidali so takšen samostan Mariboržani, leta 1614 pa tudi Radgončani. V Lipnici pod Gradcem dal je Oton Godefrid grof Kolonič l. 1639 oo. kapucinom nov samostan postaviti na svoje stroške. Prvi samostan v Gradcu postal je toliko skromnim oo. kapucinom kmalu pretesen, zato so že leta 1648 tam pri sv. Janezu »na Grabnu« postavili nov enak kloster. Skoraj ob tistem času pozidal je tem sinovom sv. Franciška Jurij Ludovik grof Schwarzenberg (beri: Švarcenberg) v Muravi na Gornjem Štajarskem takšno trdnjavo proti tamošnjim mnogoštevilnim protestantom, neimenovani dobrotniki storili so pa to v Hartbergu med l. 1654 in 1658. Ob slovenski meji nastal je kapucinski samostan

v Cmureku l. 1667, v Labudovcu (Schwannbergu) pa okoli l. 1706. Na Gornjem Štajarskem naselili so se č. oo. kapucini v Ljubnu (Leoben) l. 1690, v Knittelfeldu 1706, v Irduingu pa, kjer jim je Žiga baron Welsersheimb dal cerkev in samostan pozidati, še le okoli leta 1718. Kedaj da so Ptujčani zgradili oo. kapucinom tamošnji samostan, tega ti še stari župnik Krempel ni vedel povedati.

Leta 1613 prepustili so Beneški oo. kapucini vodstvo štajarskih samostanov svojim bratom v Anžonski Marki. Drugi naslednik sv. Lavrencija bil je glavni komisarij P. Just od sv. Justa. Dne 5. maja 1619 obhajali so pa štajarski kapucini svoj prvi provincijalni kapitel ali shod, na katerem so si v prvi izvolili svojega provincijala, o. Jožefa z Monte-Cassino (na Laškem). Odslej se je štajarska kapucinska pokrajina jela razširati prek deželnih mej še po Koroškem, Kranjskem, Primorskem, Goriskem in Hrvatskem noter do nekdanje Vojaške granice, tako da je za cesarja Jožefa II. stela 33 samostanov in v graniški Liki mali kloster ali hospicij. Da cesarski ukazi, ki so leteli, kakor požigajoče strele z Dunaja na razne samostane po cesarstvu, tudi oo. kapucinom niso prizanesli, da se lahko misli. Leta 1783 ukazal je cesar Jožef II., da se imajo hrvatski samostani oo. kapucinov takoj odlučiti od Štajarske pokrajine. A kmalo na to začel je cesar Jožef zatirati samostane naše Štajarske pokrajine. Naj tu navedem samo letna števila, v katerih so preminoli najbolj evtoči kapucinski samostani na Štajarskem. Začnimo z Maiborom: Ta samostan so morali č. oo. kapucini že l. 1784 zapustiti. Leta 1786 bili so primorani izprazniti svoj samostan v Ptuj in pa pri sv. Janezu v Gradcu. Nastopno leto 1785 pregnali so cesarski komisariji vboje kapucine iz Cmureka in celo iz samostana, katerega jim je bil sv. Lavrencij Brindiski postavil v Gradcu pri sv. Antoniju. Do l. 1820 bili so zatreni še kapucinski samostani v Radgoni, Pruhi in Ljubnu. Kako da je Celjski samostan in sicer edini na Spodnjem Štajarskem ušel smrtni kosi Jožefinskih dekretov, pripovedoval nam je pred par leti kapucinski zgodovinpisec na Porcijunkulo v Celji blizo tako-le: »Tudi tukajšnji samostan je bil že »k smrti obsojen«, da ima prenehati, ker se ni pečal, ne s postrežbo bolnikov, ne s solani, ne z župnijskimi opravili, a vsi župniki Celjskega okrožja podpisali so izjavo ali prošnjo na visoko vlado, v katerej so povdarjali, kako zelo da je kapucinski samostan v Celji, potreben za pomoč v dušoskrbi in glej, naš samostan našel je milosti in je bil zažuganega pogina otelet. Res, Duh božji vodil je one može, ki so to prošnjo sestavili. Kje bi bili v Celjskem okraji pri tolikem pomanjkanju duhovnikov v veliki sili pomoči dobivali, če ne pri č. oo. kapucinih?

Sedajna štajarska pokrajina oo. kapucinov obsega sledečih 13 samostanov: Na Štajarskem: v Lipnici, kjer č. o. provincijal biva, v Celji, v Švanbergu, v Hartbergu, Knittelfeldu, Irduingu in Muravi. Na Kranjskem: v Skofji Loki in na Krškem; na Koroškem: v Celovcu in v Wollbergu in na Goriskem: v Gorici ter pri sv. Križi. V vseh teh samostanih bilo je lanske leto 65 č. patro, 20 klerikov in 58 lajkov, skupaj torej 143 redovnikov sv. Franciška, katerim so bili na čelo postavljene č. o. Ferdinand kot provincijal, č. oo. Gregorij, Friderik, Rafael in Norbert pa kot njegovi svetovalci ali definitorje. Naj ta staroslavna pokrajina živi, raste in še nadalje lepše cvete!

J. Voh.

Če sodnija odloči izkopanje mrliča na pokopališču, mora se to dati na znanje župnijskemu uradu, tako strogo naroča vsem sodnijam ukaz vis. c. kr. pravosodnega ministerstva dne 25. maja 1889 št.